

POZNAŃSKI PANEL OBYWATELSKI

ODPOWIEDZI URZĘDU MIASTA POZNANIA NA PROPOZYCJE REKOMENDACJI

REKOMENDACJA NR 1: ZAKAZ PALENIA WĘGLEM POWINIEN WEJŚĆ W ŻYCIE 1 STYCZNIA 2027 R.

W aktualnym stanie prawnym, zakaz palenia węglem może zostać wprowadzony przez uchwałę antysmogową podjętej przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego. Niewywiązanie się z obowiązku wynikającego z uchwały podlega karze grzywny do 5 tys. zł. Dlatego też horyzont czasowy powinien być tak przyjęty, aby mieszkańcy zdążyli z wykonaniem inwestycji w swojej nieruchomości.

Wskazany termin wprowadzenia zakazu jest dość krótki, biorąc pod uwagę, iż dostosowanie się do niego w takiej perspektywie czasowej przez mieszkańców wiąże się z wymianą ok. 25 tys. źródeł w zasobie prywatnym oraz ok. 7 tys. źródeł ogrzewania w zasobie komunalnym.

Wsparcie finansowe z budżetu Miasta inwestycji polegających na likwidacji pieców węglowych wymagałoby przeznaczenia na cel ok. 270 mln zł w ciągu 5 lat, przy założeniu objęcia nim rocznie ok. 5 tys. źródeł ogrzewania w zasobie prywatnym i wysokości dofinansowania w kwocie od 12 do 15 tys. zł, w zależności od wybranego sposobu ogrzewania. Wymagałoby to również zorganizowanie obsługi tak rozbudowanego programu dotacyjnego. Do tych kosztów należy także doliczyć koszt modernizacji zasobu komunalnego wynoszący według szacunku spółki z udziałem Miasta Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z o.o. ok. 200 mln zł. Spółka co roku likwiduje około 300 palenisk i jednocześnie pozyskuje dokumentację projektową na likwidację kolejnych. W 2021 r. ZKZL planuje likwidację pieców na kwotę około 10 mln zł.

REKOMENDACJA NR 2: W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI NALEŻY OBNIŻAĆ ENERGOCHŁONNOŚĆ BUDYNKÓW (TZN. OCIEPLAĆ, WYMIENIAĆ STOLARKĘ), A DOPIERO W KOLEJNYM KROKU MODERNIZOWAĆ/WYMIENIAĆ ŹRÓDŁO CIEPŁA CZY INSTALACJĘ GRZEWCZĄ.

Rekomendacja co do zasady jest bardzo słuszna ale dotyczy schematu postępowania mieszkańca w pracach modernizacyjnych, które chce dokonać w swojej nieruchomości. Miasto nie ma możliwości ingerowania we własność niebędącą jej zasobem i narzucić kolejności wykonywania prac.

Ponadto, podstawą stosowania programów dotacyjnych dot. likwidacji źródeł na paliwo stałe jest likwidacja takiego źródła. Jest to przedsięwzięcie dające efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji. Termomodernizacja jest jak najbardziej wskazana, ale w żadnym z samorządowych programów

dotacyjnych ani krajowym programie „Czyste Powietrze” nie ma możliwości uzyskania w pierwszej kolejności dofinansowania na termomodernizację, a w drugiej kolejności na źródło ciepła. Działania te mogą być natomiast realizowane równolegle. Bądź też w pierwszym etapie rozlicza się dofinansowanie zmiany sposobu ogrzewania, a w drugim prace termomodernizacyjne.

Rekomendacja ta jest natomiast do rozważenia w przypadku budynków komunalnych, w przypadku których miasto ma wpływ na modernizację i remonty w nich wykonywane, tym bardziej, że wskazane działania są już stosowane w budynkach komunalnych należących do Miasta, którymi zarządza spółka z udziałem Miasta Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z o.o. Jednak wówczas rekomendacja mogłaby zostać przededagowana w sposób następujący: „uwzględnianie prac termomodernizacyjnych przy wymianie źródeł ogrzewania w obiektach należących do Miasta”. Zaznaczyć jedynie należy, że termomodernizacja budynku w zależności od wielkości i szczegółowego zakresu robót to koszt ok 3000-5000 zł/m². Przeprowadzenie termomodernizacji całego zasobu należącego do Miasta to kwota ok. 400 mln zł.

Kompleksowe ocieplenie budynku wraz z wymianą stolarki okiennej powoduje, że zmniejsza się zapotrzebowanie budynku na ciepło. Zatem już na tym etapie zmniejsza się zapotrzebowanie na paliwo, a tym samym zmniejszona zostaje emisja szkodliwych substancji do atmosfery. Ponadto dopiero po termomodernizacji można dokładnie określić zapotrzebowanie na ciepło dla budynku i dobrać odpowiednie parametry źródła ciepła. W przypadku wymiany źródła ciepła przed termomodernizacją należy się liczyć z tym, że po przeprowadzeniu ocieplenia konieczna będzie ponowna wymiana źródła lub jego modernizacja, ponieważ może być przewymiarowane w stosunku do potrzeb. Natomiast montaż nowego źródła ciepła o mniejszej mocy przed termomodernizacją może skutkować nieodgrzaniem budynku w sezonie zimowym i pogorszeniem parametrów komfortu dla mieszkańców.

REKOMENDACJA NR 3: OCIEPLAJĄC NALEŻY PAMIĘTAĆ O WSZYSTKICH ŚCIANACH, NIE TYLKO ZEWNĘTRZNYCH - RÓWNIEŻ TYCH, KTÓRE ODDZIELAJĄ POMIESZCZENIA MIESZKALNE OD ZIMNYCH STREF, NP. KLATEK SCHODOWYCH, PIWNIC, PODŁÓG I ŚCIAN STYKAJĄCYCH SIĘ Z GRUNTEM, PUSTOSTANÓW, ITP.

Rekomendacja słuszna ale dotyczy sposobu podejścia do działań modernizacyjnych mieszkańców. Może być potraktowane jako rekomendacja jeśli chodzi o zasób miejski gdzie Miasto ma wpływ na sposób realizacji inwestycji i już stosuje takie podejście przy pracach modernizacyjnych budynków komunalnych. W przypadku zasobu prywatnego nie ma możliwości wskazywania jaka ma być kolejność podejmowania działań modernizacyjnych przez mieszkańców oraz zakres całej inwestycji.

W przypadku działań podejmowanych w zasobie miejskim dot. modernizacji systemu grzewczego – jeśli obejmują cały budynek to równolegle prowadzone są całościowe bądź częściowe prace termomodernizacyjne. Rekomendacja nie ma przełożenia bezpośrednio na działania możliwe do podjęcia w zasobie prywatnym przez samorząd. Po powstaniu Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (krajowe narzędzie informatyczne, do którego mieszkańcy będą mieli obowiązek wskazać

dane w swoich domach/lokalach) będącej bazą wiedzy o źródłach ciepła oraz o stopniu wykonanej w nich termomodernizacji, samorząd będzie posiadał wiedzę o stanie budynków na terenie miasta.

Warto również zaznaczyć, że w Polsce funkcjonuje krajowy program Czyste Powietrze, który uwzględnia kryteria dochodowe i jest najbardziej korzystny dla osób o niższych dochodach. Program ten zawiera również koszty szeroko rozumianej termomodernizacji.

Jedynie pełna termomodernizacja budynku, z ociepleniem wszystkich przegród oraz stropodachów, a szczególnie ścian stykających się z gruntem, zapewni odpowiednie parametry cieplne budynku czy mieszkania. Należy jednak wziąć pod uwagę, że zakres termomodernizacji powinien wynikać z zaleceń audytu energetycznego i oszacowania nakładów i korzyści z termomodernizacji.

REKOMENDACJA NR 4: KAŻDORAZOWO NALEŻY PRZEANALIZOWAĆ SZCZEGÓŁOWE NAKŁADY INWESTYCYJNE GŁĘBOKIEJ TERMOMODERNIZACJI.

Rekomendacja słuszna, ale w stosunku do zasobu mieszkaniowego Miasta, w którym Miasto ma wpływ na sposób przygotowania inwestycji oraz jej zakres i już stosuje takie podejście przy pracach modernizacyjnych budynków komunalnych. Prezydent Miasta Poznania nie ma możliwości ingerowania we własność prywatną i wskazywania sposobu dokonywania modernizacji. Miasto może zwracać informować mieszkańców, że przy dokonaniu zmiany sposobu ogrzewania warto podjąć również działania termomodernizacyjne, ale nie ma możliwości oceny poziomu nakładów inwestycyjnych na każdą inwestycję, którą chciałby podjąć mieszkaniec.

Każda decyzja dotycząca poddaniu budynku kompleksowej termomodernizacja powinna być poprzedzona sporządzeniem audytu energetycznego budynku. Audyt powinien wykazać celowość termomodernizacji, jej zakres, proponowane rozwiązania techniczne oraz przede wszystkim szacowaną wartość kosztów jakie zostaną poniesione na termomodernizację oraz czas zwrotu poniesionych nakładów.

REKOMENDACJA NR 5: KAŻDY BUDYNEK PODDAWANY TERMOMODERNIZACJI NALEŻY TRAKTOWAĆ INDYWIDUALNIE, BIORĄC POD UWAGĘ POZIOM I MOŻLIWOŚCI PRZEPROWADZENIA TERMOMODERNIZACJI, KTÓRE ZALEŻĄ OD WIELU CZYNNIKÓW, M.IN.: TYPU BUDYNKU, JEGO WIEKU, LOKALIZACJI, WARUNKÓW TECHNICZNYCH (T.J. ILOŚĆ KANAŁÓW WENTYLACYJNYCH W BUDYNKU, WYPOSAŻENIE TECHNICZNE MIESZKAŃ, DOSTĘPNE INSTALACJE W BUDYNKU, ITP.), DOSTĘPU DO MEDIÓW (SIEĆ CIEPŁOWNICZA, SIEĆ GAZOWA), TYPU WŁASNOŚCI BUDYNKU, POZIOMU ZAMOŻNOŚCI WŁAŚCICIELI, POZIOMU OCHRONY KONSERWATORSKIEJ, ITP.

Rekomendacja słuszna, ale w stosunku do zasobu mieszkaniowego Miasta, w którym Miasto ma wpływ na sposób przygotowania inwestycji oraz jej zakres i już stosuje takie podejście przy pracach modernizacyjnych budynków komunalnych. Prezydent Miasta Poznania nie ma możliwości ingerowania we własność prywatną i wskazywania sposobu dokonywania modernizacji. Rolą Miasta

może być informowanie mieszkańców o rzeczach, na które należy zwrócić uwagę oraz o możliwościach np. pozyskania wsparcia finansowego na inwestycję i wskazania ścieżki złożenia wniosku o wsparcie natomiast Miasto nie może pełnić funkcji wykonawczej w procesie inwestycyjnym w zasobie prywatnym.

Każda decyzja dotycząca poddaniu budynku kompleksowej termomodernizacja powinna być poprzedzona sporządzeniem audytu energetycznego budynku. Audyt powinien wykazać celowość termomodernizacji, jej zakres, proponowane rozwiązania techniczne oraz przede wszystkim szacowaną wartość kosztów jakie zostaną poniesione na termomodernizację oraz czas zwrotu poniesionych nakładów. Brane pod uwagę są wszystkie szczegółowe rozwiązania techniczne zastosowane w budynku związane z jego konstrukcją oraz instalacjami. Ponadto w przypadku budynków objętych ochroną konserwatora zabytków decyzja o termomodernizacji i jego zakresie musi być poprzedzona uzyskaniem wytycznych konserwatora i jego zgody na zakresu prac. Dlatego też każdy budynek jest traktowany indywidualnie podczas procesu audytu energetycznego.

REKOMENDACJA NR 6: STWORZENIE, DO 31 GRUDNIA 2022 ROKU, PLANU OSIĄGNIĘCIA NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ PRZEZ MIASTO POZNAŃ.

Unia Europejska zakłada osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 roku. Pod pojęciem neutralności klimatycznej należy rozumieć gospodarkę o zerowej emisji gazów cieplarnianych czyli CO₂ w następujących sektorach gospodarki: budownictwo, przemysł, transport, ciepłownictwo i produkcja energii elektrycznej, rozwój infrastruktury przesyłowej. Samorządy lokalne nie mają wpływu na większość tych sektorów. Osiągnięcie faktycznej neutralności klimatycznej miasta byłoby możliwe tylko w przypadku rozwiązań systemowych narzuconych odgórnie przez krajowe przepisy. Samorząd może natomiast wspierać rozwiązania mające wpływ na dojście do neutralności klimatycznej. 7 listopada 2019 r. ponad 20 samorządów z całej Polski, w tym Miasto Poznań, podpisało „Deklarację współpracy klimatycznej polskich miast i gmin”, której celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej miast do 2050 r. Deklaracja stanowi podstawę powołania Klimatycznej Koalicji Polskich Miast i Gmin, pełniącej rolę platformy wymiany doświadczeń, wypracowywania wspólnych najlepszych rozwiązań oraz podejmowania przedsięwzięć na rzecz realizacji celów wynikających z Deklaracji. Sygnatariusze deklaracji chcą aktywnie uczestniczyć w redukcji emisji CO₂ i współpracować w zakresie działań adaptacyjnych. Samorządy oczekują wypracowania w skali kraju rozwiązań i zapewnienia finansowania, które umożliwi spełnienie celów klimatycznych i energetycznych UE.

Miasto Poznań posiada „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Poznania”, który jest dokumentem strategicznym, określającym rozwiązania przyjęte przez Poznań w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, w obszarach związanych z użytkowaniem energii w budownictwie, transporcie, energetyce, gospodarce komunalnej i zarządzaniu miastem w latach 2015-2020. Celem PGN jest redukcja emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie wykorzystania OZE oraz zmniejszenie zużycia energii i poprawę efektywności energetycznej w mieście. W dokumencie tym znajdują się kwestie przekładające się na redukcję emisji CO₂.

Link do dokumentu: <https://bip.poznan.pl/bip/uchwaly/uchwala-nr-lii-924-vii-2017-z-dnia-2017-07-11,69323/>

Opracowanie przez Miasto Poznań planu osiągnięcia neutralności klimatycznej w mieście czyli dokumentu strategicznego, który powinien obejmować wiele dziedzin i sektorów wymagałoby bardzo dogłębnej analizy poprzedzającej przygotowanie konkretnego planu inwestycyjnego, przy pomocy którego zdefiniowany byłby sposób osiągnięcia celu redukcyjnego i określenie wszystkich inwestycji, które będą konieczne, aby go realizować. W dokumencie tym powinny być zawarte dokładne zadania, działania i zamierzenia, których realizacja pozwoli na osiągnięcie neutralności klimatycznej. Koszt takiego opracowania może wynieść kilka milionów zł i znacznie przekraczać koszty opracowań strategicznych i planistycznych jakie do tej pory były realizowane w Poznaniu.

W związku z powyższym proponuje się preredagowanie rekomendacji na np. „opracowanie planu wdrożenia dobrych praktyk wspierających neutralność klimatyczną miasta Poznania pod kątem wskazania kierunków działań wpisujących się we wsparcie neutralności klimatycznej w zadaniach, na które samorząd ma wpływ (np. rozszerzanie zero emisyjnego transportu miejskiego, zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miejskiej, promowanie i dotowanie odnawialnych źródeł energii)”.

REKOMENDACJA NR 7: WYPRACOWANIE WSPÓLNEGO PLANU PRZEZ WŁADZE, MIESZKAŃCÓW I INTERESARIUSZY W KWESTII SPALANIA WĘGLA I PRZEJŚCIA NA ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII.

Rekomendacja do rozważenia pod kątem wypracowania podejścia do spalania węgla i wskazania terminu odejścia od jego spalania. Przepisy prawa nie dają możliwości narzucenia stosowania OZE odgórnie do celów grzewczych, ale dają możliwość wspierania takich rozwiązań poprzez wsparcie finansowe oferowane przez samorząd. Aktualnie program dotacyjny prowadzony przez Miasto umożliwia uzyskanie dotacji w kwocie 15 tys. zł w przypadku montażu pompy ciepła oraz wspomagająco instalacji fotowoltaicznych oraz solarnych (warunkiem jest korelacja ze sposobem ogrzewania). Należy podkreślić, że z powodu barier technicznych czy lokalizacyjnych nie w każdym rodzaju nieruchomości można przejść na odnawialne źródła energii.

Plan taki w zasadzie jest tworzony poprzez wiele działań, które Miasto już obecnie realizuje. Wśród dokumentów o charakterze planistycznym, w których zawarto ścieżki odejścia od węgla jako paliwa należy wymienić m.in. "Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Poznania", "Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2020+", "Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku", "Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B (a)P dla Strefy Aglomeracja Poznańska." czy "Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru miasta Poznania". W procesie aktualizacji każdego z tych dokumentów, są prowadzone konsultacje społeczne, w których mieszkańcy mogą przekazać swoje opinie. W Polsce istnieją także dokumenty rządowe wskazujące ścieżkę odejścia od węgla. Opracowanie spójnego dokumentu dla Miasta Poznania może spowodować wydatkowanie środków finansowych na dokument powielający już istniejące założenia.

REKOMENDACJA NR 9: ROZWIJANIE WSPÓŁPRACY Z INNYMI MIASTAMI W ZAKRESIE WPROWADZANIA SPRAWDZONYCH I PRZYNOŚĄCYCH OCZEKIWANIA ROZWIĄZAŃ, ZWIĄZANYCH Z EMISJĄ CO₂.

W naszej opinii współpraca pomiędzy samorządami dotycząca wymiany doświadczeń związanych z redukcją emisji zanieczyszczeń jest dobrą propozycją. Zaletą tego rozwiązania jest możliwość poznania w jaki sposób inne samorzady mierzą się z problemem emisji zanieczyszczeń. Rekomendacja wymaga jednak uściślenia gdyż emisja CO₂ jest związana z wieloma sektorami. Nie na wszystkie wpływ ma samorząd. Sektory, na których można się skupić poprzez bezpośredni wpływ to np. transport publiczny, sposób ogrzewania oraz energochłonność zasobu miejskiego oraz budynków użyteczności publicznej czy też zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miejskiej, która wpływa na pochłanianie CO₂. W tym zakresie wskazane jest korzystanie z dobrych praktyk już funkcjonujących w innych miastach.

REKOMENDACJA NR 11: PROJEKTY PILOTAŻOWE: SZKOŁY BUDOWNICTWA WIELORODZINNEGO, „KOPENHANIZACJA”.

Spółka z udziałem Miasta Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z o.o. na nowo budowanych osiedlach wielorodzinnych realizuje zasilanie niskoemisyjnymi źródłami energii.

REKOMENDACJA NR 12: WPROWADZENIE OBOWIĄZKU MONTAŻY PANELI FOTOWOLTAICZNYCH NA BUDYNKACH PUBLICZNYCH SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWYCH.

Sama idea wprowadzenia obowiązku montażu instalacji fotowoltaicznych na budynkach wydaje się słusznym postulatem. Jednak wprowadzenie takiego zapisu wiąże się z wieloma konsekwencjami. Należy bowiem mieć na uwadze fakt, że nie każda połać dachu nadaje się do montażu instalacji PV. Należy za każdym razem brać pod uwagę konstrukcję dachu, jego pokrycie, a przede wszystkim opinię konstruktora, który oceni czy konstrukcja dachu utrzyma kolejne obciążenie w postaci instalacji fotowoltaicznej gdyż pojedynczy panel PV wraz z konstrukcją montażową waży ponad 20 kg. W przypadku całej instalacji jej waga może znacząco obciążyć konstrukcję dachu. Kolejnym aspektem jest w wielu przypadkach konieczna zgoda konserwatora zabytków, szczególnie w zabytkowej części Poznania. Natomiast w przypadku instalacji źródeł fotowoltaicznych na dachach spółdzielni mieszkaniowych należy zwrócić uwagę czy taki nakaz nie będzie w sprzeczności z ustawą o spółdzielniach mieszkaniowych, które w swoim zakresie mają szereg kompetencji.

Rekomendacje co do zasady jest słuszną w zakresie obiektów i budynków będących zasobem Miasta. Natomiast Miasto nie ma możliwości ingerowania we własność niebędącą jego zasobem i narzucania konkretnych rozwiązań.

REKOMENDACJA NR 13: OCENA TECHNICZNYCH MOŻLIWOŚCI I EWENTUALNY ROZWÓJ INFRASTRUKTURY GEOTERMALNEJ NA OBSZARZE MIASTA POZNANIA I UMOŻLIWIENIE GOSPODARSTWOM DOMOWYM PODŁĄCZANIE SIĘ DO NIEJ.

Pomysł pozyskiwania ciepła do ogrzewania ze źródeł geotermalnych jest bardzo ciekawą alternatywą dla ciepła ze źródeł konwencjonalnych. Postulat ten wymaga jednak doprecyzowania czy dotyczy płytkiej geotermii czyli wykorzystania ciepła niskotemperaturowego do zasilania pomp ciepła, czy głębokich źródeł termalnych i geotermii średnio- i wysokotemperaturowej. W każdym z przypadków ocena możliwości technicznych będzie bardzo ważna. Niemniej jednak ważniejsza może się okazać ocena ekonomiczna takiego przedsięwzięcia. Poznań i okolice posiadają wstępnie rozpoznane złoża geotermalne. Jednak te na głębokości 1000-1500 metrów mają temperaturę rzędu 40-45°C i nie nadają się do celów grzewczych. Natomiast wody termalne na głębokości ponad 3,5 km mają temperaturę ok. 100°C, są wysoko zmineralizowane i mają niewielką wydajność. Zatem z technicznego punktu widzenia nie nadają się do wykorzystania do celów grzewczych. Odwiert eksploatacyjny lub chłonny dla geotermii o głębokości 3 km to bardzo wysoki koszt. Wydaje się zatem, że geotermia głęboka będzie trudna do wykorzystania na terenie miasta, natomiast geotermia płytka (niskotemperaturowa), wykorzystywana do zasilania pomp ciepła, jest realnym rozwiązaniem dla nowobudowanych osiedli mieszkaniowych, których budynki muszą spełniać wysokie normy efektywności energetycznej, czyli zapotrzebowanie na ciepło dla budynku.

REKOMENDACJA NR 14: ZASTĄPIĆ SPALANIE SŁABEJ JAKOŚCI WĘGLA NISKO - KOSZTOWYMI ZAMIENNIKAMI – BRYKIET I BIOMASA, KTÓRA JEST OZE.

Obecnie obowiązująca uchwała antysmogowa dla miasta Poznania wyklucza spalanie słabej jakości paliw. Zostały one zakazane i dotyczy to węgla brunatnego oraz wszystkich paliw produkowanych z jego użyciem, mułów i flotokoncentratów, bardzo drobnych miałów węgla kamiennego oraz mokrego drewna, którego wilgotność przekracza 20%.

Wskazano też wprost parametry jakościowe dla węgla kamiennego w postaci minimalnej wartości opałowej wynoszącej 23 MJ/kg, maksymalnej zawartości popiołu wynoszącej 10% i maksymalnej zawartości siarki wynoszącej 0,8%.

Mimo to, nawet dobrej jakości opał jest źródłem emisji pyłów zawieszonych PM10. Proponowane zamienniki w postaci biomasy oraz brykietów wskazywanych jako OZE również są źródłem emisji pyłów zawieszonych. Zapropozowane rozwiązanie mogłoby być stosowane na terenach o dużym rozproszeniu zabudowy. Nie sprawdzi się w silnie zurbanizowanym terenie, gdzie może nastąpić duża koncentracja zanieczyszczeń.

Rekomendacja nie jest wskazana do zastosowania w mieście o tak zwartej zabudowie mieszkaniowej.

REKOMENDACJA NR 15: POZYSKANIE TANIEJ ENERGII CIEPLNEJ I ELEKTRYCZNEJ, POPRZEZ BUDOWĘ OSIEDLOWYCH INSTALACJI C-GEN DO POZBYCIA SIĘ ODPADÓW KOMUNALNYCH I RESZTEK BIOMASY.

Technologia C-GEN jest unikalnym, polskim rozwiązaniem, zgłoszonym do opatentowania w międzynarodowej procedurze PCT. Założenia twórców tego rozwiązania zakładają, że będzie ona bez emisji CO₂, NO_x, dioxyn i furanów. Technologia ta może być zastosowana do zagospodarowywania (utylizacji) węgla oraz jego pozagatunkowych sortów, osadów ściekowych, wszelkiego rodzaju odpadów o charakterze organicznym, biomasy rolniczej, a także metanu pojawiającego się w kopalniach.

Niemniej jednak technologia ta do tej pory nie ma projektu demonstracyjnego, który pozwoliłby na zweryfikowanie pomysłu. Ponadto w chwili obecnej wątpliwa byłaby budowa instalacji utylizacji odpadów na terenie zurbanizowanych np. osiedlach mieszkaniowych.

REKOMENDACJA NR 16: ROZWÓJ LOKALNYCH KLASTRÓW ENERGII CIEPLNEJ I ELEKTRYCZNEJ NA POZIOMIE OSIEDLOWYM, PRZY WYKORZYSTANIU DOMOWEJ FOTOWOLTAIKI, HYDROELEKTROWNI PRZEPŁYWOWYCH NA WARCIE ORAZ C-GEN.

Technologia C-GEN jest unikalnym, polskim rozwiązaniem, zgłoszonym do opatentowania w międzynarodowej procedurze PCT. Założenia twórców tego rozwiązania zakładają, że będzie ona bez emisji CO₂, NO_x, dioxyn i furanów. Technologia ta może być zastosowana do zagospodarowywania (utylizacji) węgla oraz jego pozagatunkowych sortów, osadów ściekowych, wszelkiego rodzaju odpadów o charakterze organicznym, biomasy rolniczej, a także metanu pojawiającego się w kopalniach. Niemniej jednak technologia ta do tej pory nie ma projektu demonstracyjnego, który pozwoliłby na zweryfikowanie pomysłu.

Energetyka wodna opiera się głównie na wykorzystaniu energii wód śródlądowych, charakteryzujących się dużym natężeniem przepływu [m³/s] oraz dużym spadem [m] – mierzonym różnicą poziomów wody górnej i dolnej z uwzględnieniem strat przepływu. Głównymi ciekami powierzchniowymi na obszarze Poznania są rzeka Warta oraz jej dopływy – prawobrzeżne, tj.: Główna, Cybina i Kopla oraz lewobrzeżne: Bogdanka i Strumień Junikowski. Wody powierzchniowe na terenie miasta nie wykazują odpowiedniego potencjału, aby uzasadnić budowę układów energetyki wodnej. Poważnym ograniczeniem w tym zakresie jest również konieczność ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych dolin największych cieków (np. Cybiny i Bogdanki). Realne wykorzystanie zasobów wodno-energetycznych wiąże się z wieloma ograniczeniami i stratami, z których najważniejsze to: nierównomierność natężenia przepływu w czasie, naturalna zmienność wysokości spadu, sprawność stosowanych urządzeń do przetwarzania energii wody w mechaniczną, bezzwrotne pobory wody dla celów nie energetycznych, konieczność zapewnienia minimalnego przepływu wody w korycie rzeki poza, elektrownią. Powyższe ograniczenia powodują, że rzeczywisty potencjał (zwany technicznym) jest znacznie mniejszy od teoretycznego. Dodatkowo potencjał tych rzek jest niewielki. Energia elektryczna wytworzona w ewentualnie wybudowanych tam małych

elektrowniach wodnych może być wystarczająca co najwyżej na pokrycie zapotrzebowania na energię obiektów tam wybudowanych.

REKOMENDACJA NR 17: NA TRZY MIESIĄCE PRZED NASTĘPNYMI WYBORAMI NA PREZYDENTA POZNANIA, OBECNY PREZYDENT MA ZŁOŻYĆ RAPORT NA PIŚMIE, OK. 10 STRON A4, Z WYKONANIA POWYŻSZYCH ZALECEŃ.

W naszej opinii rekomendacja złożenia przez Prezydenta Poznania raportu na 3 miesiące przed zakończeniem kadencji, w którym to raporcie pojawiłaby się informacja o stanie realizacji zaleceń Panelu, jest dobrą propozycją.

REKOMENDACJA NR 18. PRZEPROWADZENIE SZEROKIEJ I JAK NAJSZYBSZEJ TERMOMODERNIZACJI ORAZ INSTALACJI WENTYLACJI MECHANICZNEJ Z ODZYSKIEM CIEPŁA W OBIEKTACH PUBLICZNYCH, W PIERWSZEJ KOLEJNOŚCI W PLACÓWKACH.

Miasto Poznań od perspektywy rozdziału funduszy unijnych 2007 – 2014 posiada mechanizm wskazywania placówek oświatowych uwzględnianych w przygotowaniu dokumentacji do aplikowania o środki na poprawę efektywności energetycznej i termomodernizację placówek oświatowych. Mechanizm ten uwzględnia m.in.: warunki udziału w naborze wniosków oraz kryteria którymi Instytucje udzielające wsparcia finansowego kierują się dokonując wyboru zgłoszonych projektów do ich dofinansowania. Przyszła perspektywa unijna jak i zapisy Krajowego Planu Odbudowy w swoim zakresie przewidują objęcie naborem właśnie szeroko rozumianych i kompleksowych działań termomodernizacyjnych wymagać to jednak będzie wyprzedzającego opracowania dokumentacji technicznej zawierającej ustalenia audytu energetycznego i uzyskania pozwoleń niezbędnych do rozpoczęcia prac termomodernizacyjnych. Warunki konkursowe w swych zapisach zawsze nakładają bowiem wymóg posiadania ww. dokumentacji już na etapie wnioskowania o środki. Związku z powyższym proponuje się przereklamowanie rekomendacji np.: „kompleksowe przygotowanie działań termomodernizacyjnych w obiektach publicznych, w tym opracowanie dokumentacji technicznej z audytem energetycznych dla tych obiektów i pozyskiwanie środków zewnętrznych”

REKOMENDACJA NR 19: PRZYGOTOWANIE PROGRAMU WSPARCIA TECHNICZNEGO, PRAWNEGO I FINANSOWEGO DLA TERMOMODERNIZACJI, DLA INDYWIDUALNYCH I PRAWNYCH WŁAŚCICIELI BUDYNKÓW MIESZKALNYCH.

Miasto Poznań prowadzi od 2015 r. program dotacyjny wspierający zmianę sposobu ogrzewania informując zainteresowanych mieszkańców o procedurze i formalnościach, aby otrzymać dofinansowanie. Ponadto od 2019 r. prowadzony jest krajowy program „Czyste Powietrze”, którego realizacja zakłada oprócz pozyskania dofinansowania dla zmiany sposobu ogrzewania również możliwość wsparcia działań termomodernizacyjnych. Program kierowany jest do zabudowy jednorodzinnej bądź też jednorodzinnej dwulokalowej z wydzieloną własnością. Program uwzględnia też kryteria dochodowe więc jest kierowany do grupy o niższych dochodach. Miasto Poznań podpisało w lutym 2021 roku porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu dot. programu „Czyste Powietrze” w ramach którego mieszkańcy będą mogli otrzymać wsparcie informacyjne o zasadach i zakresie ww. programu.

Pełniona przez samorząd funkcja dotyczy informowania mieszkańców i wskazywania ścieżki uzyskania dofinansowania. Możliwe jest rozszerzenie funkcji informacyjnej pełnionej przez samorząd o doradztwo.

REKOMENDACJA NR 20: WŁADZE MIASTA DLA LUDZI TRACĄCYCH NAJTAŃSZE ŹRÓDŁA OGRZEWANIA POWINNY OPRACOWAĆ PROGRAM OSŁONOWY, W OPARCIU O FINANSOWANIE, NA KILKA KOLEJNYCH LAT.

Rekomendacja do rozważenia – funkcjonuje w innych miastach np. Wrocławiu czy Krakowie i jest prowadzony przez MOPR-y. Jej celem jest mobilizacja do zmiany sposobu ogrzewania wśród grupy osób o niższych dochodach poprzez dopłatę do podwyższonych kosztów ogrzewania po dokonaniu zmiany z węglowego na inne. Staranie się o skorzystanie z takiego programu osłonowego jest związane ze spełnieniem określonych kryteriów dochodowych.

Wdrożenie tej rekomendacji będzie się wiązać z nakładami finansowymi przez kolejne lata funkcjonowania programu.

REKOMENDACJA NR 21: ZASADNICZEJ ZMIANIE POWINNY ULEC ZASADY PROGRAMU DOTACJI DO WYMIANY KOPCIUCHÓW KAWKA BIS UWZGLĘDNIAJĄCE UTWORZENIE ZESPOŁU MOBILNYCH DORADCÓW, KTÓRZY BĘDĄ KOMPLEKSOWO DORADZAĆ I POMAGAĆ LUDZIOM POTRZEBUJĄCYM, W TYM MNIEJ ZORGANIZOWANYM, STARSZYM, ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNYM, W WYMIANIE KOPCIUCHÓW NA CIEPŁO SIECIOWE, GAZ CZY OZE.

Rekomendacja do rozważenia ale wymaga zatrudnienia pracowników dedykowanych temu zadaniu, posiadających niezbędną wiedzę we wskazanym wyżej zakresie.

REKOMENDACJA NR 22: [W PRZETARGACH] MIASTO POWINNO WYBIERAĆ TYLKO PARTNERÓW, KTÓRZY DOSTARCZĄ WYŁĄCZNIE PRODUKTY I USŁUGI, KTÓRE BĘDĄ POZWALAŁY ZMNIEJSZYĆ EMISJĘ CO₂ DO POWIETRZA I SMOG TRANSPORTOWY, A WIĘC KIEROWAĆ SIĘ NIE TYLKO UŻYTECZNOŚCIĄ CZY KOSZTEM, ALE I EKOLOGIĄ.

Zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, Zamawiający może (nie musi) określić w Ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia, które mogą obejmować aspekty środowiskowe.

Niemniej jednak zgodnie z Zarządzeniem Prezydenta w sprawie realizacji zadań dotyczących przeprowadzania zamówień publicznych przez Urząd Miasta Poznania, przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne jest przeprowadzana analiza potrzeb i wymagań, uwzględniająca rodzaj i wartość zamówienia. Analiza wskazuje na możliwość uwzględnienia aspektów społecznych, środowiskowych lub innowacyjnych zamówienia.

REKOMENDACJA NR 23: NA SZCZEBLU MIEJSKIM KONIECZNA JEST KAMPANIA INFORMACYJNA NA RZECZ POWSZECHNEGO PROGRAMU GŁĘBOKIEJ POPRAWY EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW MIESZKALNYCH, ORAZ NA RZECZ WYMIANY ŹRÓDŁA CIEPŁA NA EKOLOGICZNE I KORZYŚCI Z TEGO WYNIKAJĄCYCH.

Miasto od wielu lat prowadzi program edukacyjny „Trzymaj ciepło” polegający na bezpłatnych badaniach termowizyjnych domów jednorodzinnych oraz kamienic. Głównym celem programu jest zwrócenie uwagi mieszkańców na problem jakim są straty ciepła oraz pokazanie, przez które przegrody są największe straty. Program cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców.

Ponadto co roku prowadzone są kampanie informacyjne zachęcające mieszkańców do zmiany sposobu ogrzewania poprzez spoty reklamowe, obandowanie pojazdów komunikacji miejskiej, informacje w pojazdach komunikacji czy też ulotki dostarczane z decyzjami podatkowymi.

Wszystkie inicjatywy dotyczące poprawy efektywności energetycznej, wymiany źródeł ciepła i korzyści jakie z tego tytułu niosą powinny być szeroko reklamowane. Kampanie informacyjne można prowadzić równoległe wieloma kanałami informacyjnymi w ramach rozszerzenia kampanii informacyjnych już prowadzonych. Szacowany koszt min. 100 tys.

REKOMENDACJA NR 24: ANALIZA INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ W MIEŚCIE POD KĄTEM LOKALNYCH MOŻLIWOŚCI PRODUKCJI ENERGII Z OZE PRZEZ POTENCJALNYCH PROSUMENTÓW ZBIOROWYCH I SPOŁECZNOŚCI ENERGETYCZNE.

Wspieranie lokalnych inicjatyw produkcji energii, opartych na wzajemnych relacjach prosumenckich jest dobrym kierunkiem. Natomiast infrastrukturę publiczną stanowią dobra publiczne mające charakter dóbr podstawowych o strategicznym znaczeniu dla całej gospodarki i społeczeństwa, umożliwiające przesył mediów (w tym energii elektrycznej, ciepła i gazu), pozostające w gestii władz publicznych (państwowych lub lokalnych), na których spoczywa obowiązek tworzenia infrastruktury i utrzymania jej w odpowiednim stanie.

Za stan oraz rozwój infrastruktury energetycznej na terenie Miasta odpowiadają właściciele sieci dystrybucyjnych, czyli spółki energetyczne. Miasto realizując, zgodnie z ustawą Prawo Energetyczne, co 3 lata "Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru miasta Poznania", poddaje analizie infrastrukturę techniczną oraz możliwości techniczne produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Analiza ta realizowana jest w ścisłej współpracy ze spółkami energetycznymi działającymi na terenie miasta. W 2021 r. Miasto przystąpiło do opracowania "Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru miasta Poznania".

REKOMENDACJA NR 25: UTWORZENIE DOSTĘPNEJ DLA MIESZKAŃCÓW SIECI DORADCÓW ENERGETYCZNYCH WYKWALIFIKOWANYCH W OBSZARZE PROSUMERYZMU I OZE.

Wraz z rozwojem technologii OZE, coraz więcej mieszkańców oraz wspólnot, spółdzielni będzie zainteresowanych wykorzystaniem tej technologii. W każdym mieście wojewódzkim funkcjonują doradcy energetyczni w ramach działalności Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, których celem i zadaniem jest doradztwo w obszarze efektywności energetycznej i OZE, jednak cenną inicjatywą jest utworzenie podobnego stanowiska w strukturach Miasta.

Rekomendacja do rozważenia ale wymaga zatrudnienia pracowników dedykowanych temu zadaniu, posiadających niezbędną wiedzę we wskazanym wyżej zakresie.

REKOMENDACJA NR 26: PRYZNANIE ULG INWESTYCYJNYCH I PODATKOWYCH SPOŁECZNYM PODMIOTOM ENERGETYCZNYM (SPÓŁDZIELNIE ENERGETYCZNE).

Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych nie przewiduje możliwości zwalniania z podatku od nieruchomości konkretnych podmiotów tj. wprowadzania zwolnień podmiotowych. Tym samym nie jest możliwe przyznanie zwolnienia społecznym podmiotom energetycznym.

Wprowadzenie zwolnień z podatku od nieruchomości oraz ulg inwestycyjnych dla spółdzielni energetycznych musiałoby nastąpić poprzez zmiany w obowiązujących ustawach.

REKOMENDACJA NR 27: PARTNERSTWO MIASTA (UDZIAŁOWCA) Z MIESZKAŃCAMI W SPOŁECZNOŚCI ENERGETYCZNEJ.

Europejskie miasta i regiony, w tym również w Polsce, zauważają, że społeczności energetyczne nadal napotykać wiele przeszkód w swoim rozwoju, takich jak restrykcyjne krajowe ramy prawne, ograniczony dostęp do krajowych sieci energetycznych i do źródeł finansowania. Miasta europejskie domagają się uproszczonych zasad i procedur administracyjnych dla małych producentów energii ze źródeł odnawialnych i dla lokalnych społeczności energetycznych, aby zagwarantować, że nie będą spotykały się z dyskryminującymi obciążeniami administracyjnymi lub dodatkowymi kosztami w porównaniu z tradycyjnymi przedsiębiorstwami energetycznymi. W tym kontekście rolę Miasta jako władza na swoim terenie jest przede wszystkim wspieranie możliwości tworzenia wspólnot energetycznych. Również jeśli jest taka możliwość i analizy wskazują na korzyści, Miasto mogłoby przystąpić do udziału w tego typu inicjatywach.

REKOMENDACJA NR 28: OPRACOWANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU TERMOMODERNIZACJI I WYMIANY ŹRÓDEŁ CIEPŁA Z BUDŻETU MIASTA W PROCESIE ODCHODZENIA OD SPALANIA WĘGLA.

Miasto prowadzi program wspierania zmiany sposobu ogrzewania z opartego na paliwach stałych na inne. Jest on sukcesywnie realizowany od 2015 r. i ciągle rozwijany. W ostatnich latach wprowadzono możliwość pozyskania dofinansowania na pompę ciepła czy też panele fotowoltaiczne, jeśli pracują one na potrzeby nowego sposobu ogrzewania.

Obecnie termomodernizacja przy wsparciu finansowym jest możliwa przy wykorzystaniu krajowego programu „Czyste Powietrze” dedykowanego budownictwu jednorodzinemu. Istnieje też możliwość zmiany sposobu ogrzewania dzięki miejskiemu programowi i pozyskanie dofinansowania na termomodernizację z krajowego programu. Miasto Poznań podpisało w lutym 2021 r. porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, w ramach którego mieszkańcy będą mogli otrzymać wsparcie informacyjne o zasadach i zakresie ww. programu. W drugiej połowie kwietnia zatrudniono dwóch pracowników, którzy docelowo będą udzielać informacji o programie „Czyste Powietrze”, który wspiera działania termomodernizacyjne.

Warto rozważyć rekomendację pod kątem tworzenia ww. programu w stosunku do termomodernizacji i wymiany źródeł w budynkach i lokalach należących do Miasta, w których w znacznej części mieszkają osoby korzystające z pomocy społecznej.

Udzielanie wsparcia finansowego na tego rodzaj przedsięwzięcia zakładające 100% pokrycia kosztów przy założeniu, że koszt termomodernizacji domu jednorodzinnego to ok. 40 tys. zł i ok. 15 tys. budynków do ocieplenia to 600 mln zł. Dodatkowo należy to tego doliczyć koszt obsługi administracyjnej prowadzenia takiego programu dotacyjnego. Dofinansowanie wymiany ok. 25 tys. źródeł ciepła na paliwa stałe to koszt ok. 270 mln zł. Łączny szacunkowy koszt wsparcia termomodernizacji oraz wymiany źródeł ciepła to ok. 870 mln zł.

REKOMENDACJA NR 29: OPRACOWANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU WYMIANY ŹRÓDEŁ CIEPŁA I TERMOMODERNIZACJI Z BUDŻETU MIASTA.

Miasto prowadzi program wspierania zmiany sposobu ogrzewania z opartego na paliwach stałych na inne. Jest on sukcesywnie realizowany od 2015 r. i ciągle rozwijany. W ostatnich latach wprowadzono możliwość pozyskania dofinansowania na pompę ciepła czy też panele fotowoltaiczne, jeśli pracują one na potrzeby nowego sposobu ogrzewania.

Obecnie termomodernizacja przy wsparciu finansowym jest możliwa przy wykorzystaniu krajowego programu „Czyste Powietrze” dedykowanego budownictwu jednorodzinnemu. Istnieje też możliwość zmiany sposobu ogrzewania dzięki miejskiemu programowi i pozyskanie dofinansowania na termomodernizację z krajowego programu. Miasto Poznań podpisało w lutym 2021 r. porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, w ramach którego mieszkańcy będą mogli otrzymać wsparcie informacyjne o zasadach i zakresie ww. programu. W drugiej połowie kwietnia zatrudniono dwóch pracowników, którzy docelowo będą udzielać informacji o programie „Czyste Powietrze”, który wspiera działania termomodernizacyjne.

Warto rozważyć rekomendację pod kątem stworzenia ww. programu w stosunku do termomodernizacji i wymiany źródeł w budynkach i lokalach należących do Miasta, w których w znacznej części mieszkają osoby korzystające z pomocy społecznej.

Udzielanie wsparcia finansowego na tego rodzaj przedsięwzięcia zakładające 100% pokrycia kosztów przy założeniu, że koszt termomodernizacji domu jednorodzinnego to ok. 40 tys. zł i ok. 15 tys. budynków do ocieplenia to 600 mln zł. Dodatkowo należy to tego doliczyć koszt obsługi administracyjnej prowadzenia takiego programu dotacyjnego. Dofinansowanie wymiany ok. 25 tys. źródeł ciepła na paliwa stałe to koszt ok. 270 mln zł. Łączny szacunkowy koszt wsparcia termomodernizacji oraz wymiany źródeł ciepła to ok. 870 mln zł.

REKOMENDACJA NR 30: URZĄD MIASTA POWINIEN DOKONYWAĆ DIAGNOZY ENERGETYCZNEJ BUDYNKÓW I WSPIERAĆ FINANSOWO WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE, SPÓŁDZIELNIE I WŁAŚCICIELI BUDYNKÓW PRYWATNYCH DO INWESTOWANIA W OZE.

Miasto Poznań realizuje program poprawy efektywności energetycznej budynków należących do Miasta. Wykonanie pełnej diagnozy energetycznej budynków na terenie miasta wykracza zdecydowanie poza możliwości techniczne oraz ekonomiczne. Zasób mieszkaniowy w Poznaniu to ponad 200 tys. lokali mieszkalnych i prawie 65 tys. budynków mieszkalnych. Wsparcie finansowe w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz rozwoju OZE realizowane jest na szczeblu centralnym poprzez rządowe programy wsparcia budowy źródeł odnawialnych oraz termomodernizacji budynków („Mój prąd”, „Czyste powietrze”, „Słoneczne dachy” – program dedykowany spółdzielniom mieszkaniowym).

REKOMENDACJA NR 31: PREZYDENT POWINIEN USPRAWNIĆ WSPARCIE FINANSOWE, TECHNICZNE, ADMINISTRACYJNE I INFORMACYJNE DLA MIESZKAŃCÓW CHCĄCYCH PRZEPROWADZIĆ PROCES TERMOMODERNIZACJI.

Termomodernizacja nie jest w chwili obecnej ujęta w żadnym miejskim programie dotacyjnym. Jest natomiast ujęta w rządowym programie „Czyste Powietrze” dedykowanym dla budownictwa jednorodzinnego. Zakłada dofinansowanie w wysokości od 30 do 75%. Można też skorzystać z ulgi termomodernizacyjnej, która umożliwi odzyskanie podatku VAT. Tak więc istnieją ogólnodostępne formy wsparcia mieszkańców w tego rodzaju przedsięwzięciach.

Miasto Poznań przystąpiło do porozumienia ws. realizacji program „Czyste Powietrze” i będzie udzielało mieszkańcom informacji nt. możliwości tego programu.

Należy jednak podkreślić, że nie ma możliwości uzyskania decyzji administracyjnych czy też wykonania samej inwestycji za mieszkańca. Miasto może wesprzeć informacyjnie mieszkańców na temat form finansowania i zakresu inwestycji z udziałem dotacji. Może też doradzić na co zwrócić uwagę przy takiej inwestycji.

Udzielanie wsparcia finansowego na tego rodzaj przedsięwzięcia zakładające 100% pokrycia kosztów przy założeniu, że koszt termomodernizacji domu jednorodzinnego to ok. 40 tys. zł i ilości ok. 15 tys. budynków do ocieplenia to 600 mln zł. Dodatkowo należy to tego doliczyć koszt obsługi administracyjnej prowadzenia takiego programu dotacyjnego.

REKOMENDACJA NR 32: UPROSZCZENIE FORMUŁY DOSTĘPNOŚCI INFORMACJI - WYJAŚNIENIE JAKIMI MOŻLIWOŚCIAMI DYSPONUJE URZĄD.

Rozważenie rekomendacji w zakresie stworzenia punktu informacyjnego dot. możliwości programu dotacyjnego KAWKA Bis, programu „Czyste Powietrze” oraz zasad skorzystania z ulgi termomodernizacyjnej.

Najważniejsze informacje na temat działań dot. ochrony środowiska na bieżąco publikowane są na głównej stronie internetowej miasta poznan.pl, mediach społecznościowych. Są podawane prostym językiem. Biuro prasowe odpowiada również na bieżąco na każde zapytanie dziennikarzy, jest to obszar, z którego pytań jest najwięcej. Istnieje możliwość publikowania takich informacji za pośrednictwem stałych kanałów dystrybucji: strona www, media społecznościowe oraz poprzez reklamę outdoorową, współpracę z mediami. Koszt ok. 2-5 tysięcy.

REKOMENDACJA NR 33: ZWIĘKSZENIE WSPARCIA DLA PRZECHODZENIA NA ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (W STOSUNKU DO INNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII) ORAZ WSPARCIA DLA TERMOMODERNIZACJI

W chwili obecnej OZE w postaci zmiany ogrzewania na pompę ciepła oraz zastosowanie paneli fotowoltaicznych oraz instalacji solarnej jako wsparcie systemu ogrzewania jest najwyżej dotowane i taka dotacja w ramach miejskiego programu KAWKA Bis wynosi 15 tys. zł. Można rozważyć zwiększenie kwoty dotacji dla OZE.

REKOMENDACJA NR 34: OPRACOWANIE STRATEGICZNEGO I CAŁOŚCIOWEGO PLANU LIKWIDACJI PIECÓW WĘGLOWYCH, KTÓRY POWSTANIE NIE PÓŹNIEJ NIŻ DO KOŃCA 2022 ROKU, A CAŁKOWITA LIKWIDACJA PIECÓW BĘDZIE MIAŁA MIEJSCE NIE PÓŹNIEJ NIŻ DO 1 STYCZNIA 2027 R.

Rekomendacja do rozważenia jednak osiągnięcie celu do końca 2026 r. jest mało realne z uwagi na dostępność przyłączy infrastruktury technicznej (ciepłik miejski, gazociąg). Sam dokument nie wygeneruje dużych kosztów należy jednak mieć na uwadze, że likwidacja ok. 25 tys. źródeł na paliwo stałe w tak krótkiej perspektywie czasu to koszt ok. 270 mln zł.

REKOMENDACJA NR 35: ANALIZA POSIADANYCH PRZEZ MIESZKAŃCÓW ŹRÓDEŁ CIEPŁA ORAZ TERMOMODERNIZACJI I OPRACOWANIE ADEKWATNYCH (UWZGLĘDNIAJĄCYCH MOŻLIWOŚCI TECHNICZNE) SCENARIUSZY WYMIANY ŹRÓDŁA CIEPŁA NA EKOLOGICZNE.

CEEB – Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków będzie krajowym systemem zawierającym wszystkie informacje dotyczące sposobu ogrzewania w danej nieruchomości.

REKOMENDACJA NR 36: OPRACOWANIE PRZEZ URZĄD MIASTA PRZEJRZYSTEJ PROCEDURY POMOCY W WYMIANIE ŹRÓDŁA CIEPŁA POCZĄWSZY OD:

1. ANALIZY STANU BUDYNKU (POD KĄTEM KONIECZNOŚCI PRZEPROWADZENIA TERMOMODERNIZACJI CZY POMOCY W ODNALEZIENIU MIEJSC, BĘDĄCYCH PRZYCZYNĄ „UCIEKANIA” CIEPŁA Z BUDYNKU),
2. ZAPROPONOWANIE INNEGO EKOLOGICZNEGO ŹRÓDŁA CIEPŁA UWZGLĘDNIAJĄCEGO MOŻLIWOŚCI TECHNICZNE BUDYNKU,
3. ZAPROPONOWANIE ODPOWIEDNIEJ FORMY POMOCY (POŻYCZKA, DOFINANSOWANIE, INNE),
4. ZAPEWNIENIE 1 OPIEKUNA/ASYSTENTA, KTÓRY PRZEPROWADZI PODMIOT ZAINTERESOWANY WYMIANĄ ŹRÓDŁA CIEPŁA PRZEZ CAŁY PROCES.

Miasto może wspierać finansowo niektóre z elementów modernizacji nieruchomości oraz udzielać szczegółowej informacji na tematy związane z wykonaniem inwestycji ale nie przeprowadzi wszystkich czynności i samej inwestycji za mieszkańca. W przypadku funkcjonującego programu dotacyjnego Kawka Bis każdy z mieszkańców składający wniosek jest indywidualnie wspierany informacyjnie, jakie wymagania należy spełnić na każdym etapie procedowania wniosku, aby otrzymać dofinansowanie. Wskazany w rekomendacji zakres jest tak szeroki, że wymagałby zatrudnienia sztabu pracowników dysponujących ogromną wiedzą i posiadających stosowne uprawnienia pozwalające na ocenę stanu technicznego budynku pod kątem możliwości instalowanie nowego typu ogrzewania czy też zakresu termomodernizacji.

Miasto kompleksowo ma wpływ na zakres podejmowanych modernizacji i kolejność podejmowanych działań w zasobie mieszkaniowym należącym do Miasta, w którym mieszkają w znacznej liczbie osoby mniej majątne objęte pomocą społeczną.

REKOMENDACJA NR 37. UTWORZENIE CENTRUM DORADZTWA ENERGETYCZNEGO, KTÓRE ZAPEWNI CAŁOŚCIOWĄ I NIEODPŁATNĄ POMOC DLA MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE LIKWIDACJI PIECÓW WĘGLOWYCH.

Wraz z rozwojem technologii OZE, coraz więcej mieszkańców oraz wspólnot, spółdzielni będzie zainteresowanych wykorzystaniem tej technologii. W każdym mieście wojewódzkim funkcjonują

doradcy energetyczni w ramach działalności Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, których celem i zadaniem jest doradztwo w obszarze efektywności energetycznej i OZE, jednak cenną inicjatywą jest utworzenie podobnego stanowiska w strukturach Miasta, szczególnie na etapie realizacji programu likwidacji niskiej emisji.

Rekomendacja do rozważenia, ale wymaga zatrudnienia pracowników dedykowanych temu zadaniu, posiadających niezbędną wiedzę we wskazanym wyżej zakresie

REKOMENDACJA NR 38: NALEŻY DĄŻYĆ DO ROZWIĄZAŃ WDRAŻAJĄCYCH OZE PRZY RACJONALNYCH NAKŁADACH INWESTYCYJNYCH, KTÓRE POZWOLĄ NA STAŁE I RÓWNOMIERNE OGRZEWANIE WSZYSTKICH LOKALI I UWZGLĘDNIĄ MOŻLIWOŚCI FINANSOWE WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW, RÓWNIEŻ TYCH O NIŻSZYCH DOCHODACH.

Rekomendacja słuszna. Jedynie wdrażanie OZE przy racjonalnych kosztach inwestycyjnych pozwoli na uniknięcie zjawiska ubóstwa energetycznego, które wraz ze wzrostem cen energii i paliw będzie coraz bardziej dotyczyć mieszkańców.

PODSUMOWANIE REKOMENDACJI ZE STRONY WYDZIAŁU KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY ŚRODOWISKA

Przedstawione rekomendacje w wielu kwestiach się powielają i w dużej mierze zawierają stwierdzenia, a nie konkretne czynności, jakie może podjąć samorząd w ramach kompetencji jakie posiada. Przy podejmowaniu decyzji o przyjęciu danej rekomendacji trzeba mieć na uwadze czy Miasto jako samorząd może je zrealizować i będzie mogło wskazać, że wypełniło oczekiwania. Nie ulega wątpliwości, że zawarte w rekomendacjach stwierdzenia są słuszne, ale powinny zostać pogrupowane – zaproponowano najważniejsze kluczowe pytania poniżej.

Wiele rekomendacji dotyczy osób fizycznych, a więc własności prywatnej gdzie Miasto nie jest właścicielem i nie może być wykonawcą inwestycji. Miasto może wspierać finansowo niektóre z elementów modernizacji nieruchomości bądź też informować o innych istniejących formach wsparcia finansowego oraz udzielać informacji i doradzać w tematach związanych z wykonaniem inwestycji, ale nie przeprowadzi wszystkich czynności za mieszkańca.

Miasto ma wpływ na zakres podejmowanych modernizacji i kolejność podejmowanych działań w zasobie mieszkaniowym należącym do Miasta, w którym w znaczącej liczbie mieszkają osoby mniej majątne objęte pomocą społeczną.

Kluczowe pytania, w sprawie których proponowane jest podjęcie rekomendacji w trwającym panelu to:

1. Czy odejść od węgla i kiedy to zrobić, aby mieszkańcy zdążyli z wymianą na czas i nie płacili kar?
2. Czy pozwolić na spalanie biomasy po ewentualnym odejściu od spalania węgla?
3. Czy Miasto powinno promować odnawialne źródła energii wśród mieszkańców i bardziej wspierać je finansowo niż pozostałe systemy ogrzewania?
4. Czy Miasto powinno rozwinąć funkcję informacyjną i doradczą o ekodoradców w zakresie wsparcia finansowego na zmianę sposobu ogrzewania i towarzyszącej temu termomodernizacji?
5. Czy Miasto powinno prowadzić szerszej kampanie informacyjne o szkodliwości spalania węgla i promowanie sposobów ogrzewania opartych na OZE?
6. Czy Miasto powinno wspierać działania mające wpływ na dojście do neutralności klimatycznej?
7. Czy Miasto powinno utworzyć plan/strategię wymiany źródeł ciepła oraz termomodernizację budynków/lokali należących do zasobu komunalnego, zamieszkałych przez grupę osób o najniższych dochodach korzystającą z pomocy społecznej?
8. Czy Miasto powinno promować zastosowanie paneli fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznych np. szkołach, przedszkolach czy miejskich basenach?

DODATKOWE REKOMENDACJE

ZORGANIZOWANIE SZEROKIEJ KAMPANII EDUKACYJNEJ W ŚRODKACH MASOWEGO PRZEKAZU, KANAŁACH INFORMACYJNYCH URZĘDU MIASTA ORAZ SZKOŁACH, INFORMUJĄCEJ O:

- A. METODACH I KORZYŚCIACH Z OSZCZĘDZANIA ENERGII W BUDYNKACH,
- B. KORZYŚCIACH (FINANSOWYCH, ZDROWOTNYCH, ŚRODOWISKOWYCH) WYNIKAJĄCYCH Z ODEJŚCIA OD SPALANIA WĘGLA,
- C. PRAWIDŁOWYM SPALANIU PALIW STAŁYCH WRAZ Z POKAZAMI,
- D. KORZYŚCIACH Z OBYWATELSKIEJ PRODUKCJI ENERGII (EKOLOGICZNYCH, EKONOMICZNYCH I SPOŁECZNYCH).

Zorganizowanie szerokiej kampanii edukacyjnej jest słuszne, ale rekomendacja zakłada również pokazy prawidłowego spalania paliw stałych, czyli tzw. górnego spalania, a więc promowanie spalania paliw stałych. Sama metoda została przebadana przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze i nie daje ona jednoznacznej odpowiedzi na to, że metoda ta jest skuteczna i wpływa znacznie na redukcję pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu – nie oceniano też ww. metody czy ma jakkolwiek wpływ na ograniczenie CO₂, a więc substancji kluczowej odnoszącej się do zmian klimatycznych. Kolejnym aspektem jest fakt, że kampania ma zakładać zachęcenie do odejścia od węgla i element nauki prawidłowego spalania paliw stałych stoi w sprzeczności.

Minimalna kwota na kampanię to 100 tys. zł. Koszt miesięcznej kampanii:

- citylighty, min. 25 sztuk, optymalnie 40: 20 000 - 30 000 zł
- reklamy na ekranach LCD w komunikacji miejskiej: min. 7000 zł za 15 sekundowy spot
- reklama w WTK i na epoznan ok. 30 000 zł
- radio - 15 000 - 20 000 zł
- gazety (Głos Wielkopolski + Wyborcza + Fakt) - 15 000 zł
- druk plakatów - 2000 zł
- kampania w mediach społecznościowych – 3000 - 5000 zł
- projekty graficzne 20 000 zł

OPRACOWANIE PRZEZ URZĄD MIASTA SZEREGU UDOGODNIENI, WSPIERAJĄCYCH TERMOMODERNIZACJĘ I WYMIANĘ PIECÓW WĘGLOWYCH NA MNIEJ EMISYJNE ŹRÓDŁA CIEPŁA: PRZEDPŁATY I DOPŁATY NA DZIAŁANIA TERMOMODERNIZACYJNE, DOFINANSOWANIE DO USUWANIA KOTŁÓW I PIECÓW WĘGLOWYCH BĄDŹ NISKOOPROCENTOWANE POŻYCZKI POZWALAJĄCE NA SFINANSOWANIE CAŁEJ INWESTYCJI. PLAN POWINIEN ZAWIERAĆ RÓWNIEŻ UŁATWIENIA FORMALNE I UPROSZCZONE PROCEDURY DLA DOFINANSOWAŃ I POZWOLEŃ.

Miasto Poznań prowadzi od 2015 r. program dotacyjny wspierający zmianę sposobu ogrzewania. Mieszkańcy chcący zabrać w nim udział otrzymują w tej chwili informację od pracowników zajmujących się ww. programem jakie kroki trzeba podjąć, aby otrzymać dofinansowanie i jakie formalności należy załatwić. Ponadto od 2019 roku prowadzony jest krajowy program „Czyste Powietrze”, którego realizacja zakłada oprócz pozyskania dofinansowania dla zmiany sposobu ogrzewania również możliwość wsparcia działań termomodernizacyjnych. Tak więc ten rodzaj inwestycji jest ujęty w istniejących programach finansowych kierowanych do mieszkańców, których nie stać na sfinansowanie inwestycji we własnym zakresie. Program kierowany jest do zabudowy jednorodzinnej bądź też jednorodzinnej dwulokalowej z wydzieloną własnością. Program uwzględnia też kryteria dochodowe więc jest kierowany do grupy o niższych dochodach. Miasto Poznań podpisało w lutym 2021 r. porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu dot. programu „Czyste Powietrze” w ramach którego mieszkańcy będą mogli otrzymać wsparcie informacyjne o zasadach i zakresie ww. programu.

Pełniona przez samorząd funkcja dotyczy informowania mieszkańców i wskazywania ścieżki uzyskania dofinansowania. Możliwe jest rozszerzenie funkcji informacyjnej pełnionej przez samorząd o doradztwo. Odnośnie ułatwień formalnych oraz pozwoleń to niezależnie od tego czy inwestycja jest realizowana poprzez zdobycie dofinansowania czy też nie, niezbędne jest uzyskanie stosownych uzgodnień budowlanych wymaganych przepisami prawa.

Należy zaznaczyć, że wśród programów dotacyjnych nie ma możliwości wypłaty środków przed rozpoczęciem inwestycji w postaci tzw. przedpłaty. W miejskim programie dotacyjnym Kawka Bis możliwe jest przedłożenie po dokonaniu zmiany ogrzewania faktur z odroczonym terminem płatności i rozliczenia się z wykonawcą po otrzymaniu dotacji z Miasta. Natomiast program „Czyste Powietrze” zakłada możliwość wypłaty środków bezpośrednio wykonawcy. Trwają również rozmowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska z bankami między innymi Bankiem Ochrony Środowiska, które zakładają możliwość kredytowania całej inwestycji w połączeniu z otrzymaną dotacją. Program „Czyste Powietrze” jest programem krajowym, który będzie realizowany do 2029 r.

PREZYDENT WYZNACZA OSOBĘ, KTÓRA OTRZYMA UPRAWNIENIA DO KONTROLI I NADZORU NAD WSZYSTKIMI INSTYTUCJAMI ZAJMUJĄCYMI SIĘ ENERGIĄ I KWESTIAMI ANTYSMOGOWYMI, WRAZ ZE ZOBOWIĄZANIEM DO PUBLICZNEGO RAPORTOWANIA POSTĘPÓW Z REALIZACJI PRZEDSTAWIONYCH REKOMENDACJI.

Rekomendacja słuszna – wymaga utworzenia stanowiska skupiającego wszystkie działania Miasta związane z energią oraz działaniami mającymi wpływ na redukcję smogu. W chwili obecnej kwestie energii realizowane są przez Miejskiego Energetyka funkcjonującego w Wydziale Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Poznania. Natomiast działania związane ze zmianą sposobu ogrzewania w zasobie prywatnym poprzez program dotacyjny obsługiwany przez Wydział Kształtowania i Ochrony Środowiska. Termomodernizacja i montaż np. instalacji OZE w obiektach użyteczności publicznej są prowadzone przez Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta. Modernizacja zasobu komunalnego realizowana jest także przez spółkę z udziałem Miasta Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z o.o.

UTWORZENIE JEDNEGO PUNKTU INFORMACYJNEGO W CENTRUM MIASTA (ONE-STOP-SHOP), W KTÓRYM OSOBY FIZYCZNE I INNE ZAINTERESOWANE PODMIOTY OTRZYMAJĄ SZCZEGÓŁOWE, BEZPŁATNE PORADY ENERGETYCZNE I WSZECHSTRONNĄ POMOC W REALIZACJI DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO WYMIANY PIECÓW WĘGLOWYCH NA MNIEJ EMISYJNE ŹRÓDŁA CIEPŁA (W TYM OZE).

Rekomendacja słuszna, ale wymaga utworzenia takiego miejsca oraz zatrudnienia osób o odpowiednich kwalifikacjach, które będą dysponowały wiedzą we wskazanym w rekomendacji zakresie. Należy zaznaczyć, że punkt taki może pełnić funkcję informacyjno-doradczą. Nie ma natomiast możliwości kompleksowego zrealizowania za mieszkańca inwestycji i wykonania za niego niezbędnych czynności do jej przeprowadzenia.

REKOMENDUJE SIĘ WPROWADZENIE NA TERENIE MIASTA ZAKAZU PALENIA W URZĄDZENIACH GRZEWCZYCH WĘGLEM I OLEJEM OPAŁOWYM, A WIĘC PALIWEM KOPALNYM, NIEODNAWIALNYM I WYSOCE EMISYJNYM (SMOG I EMISJA CO₂). ZAKAZ POWINIEN WEJŚĆ W ŻYCIE 1 STYCZNIA 2027R.

W aktualnym stanie prawnym, zakaz palenia węglem może zostać wprowadzony przez uchwałę antysmogową podjętej przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego. Niewywiązanie się z obowiązku wynikającego z uchwały podlega karze grzywny do 5 tys. zł. Dlatego też horyzont czasowy powinien być tak przyjęty, aby mieszkańcy zdążyli z wykonaniem inwestycji w swojej nieruchomości.

Wskazany termin wprowadzenia zakazu jest dość krótki, biorąc pod uwagę, iż dostosowanie się do niego w takiej perspektywie czasowej przez mieszkańców wiąże się z wymianą ok. 25 tys. źródeł w zasobie prywatnym oraz ok. 7 tys. źródeł ogrzewania w zasobie komunalnym.

Wsparcie finansowe z budżetu Miasta inwestycji polegających na likwidacji pieców węglowych wymagałoby przeznaczenia na cel ok. 270 mln zł w ciągu 5 lat, przy założeniu objęcia nim rocznie ok. 5 tys. źródeł ogrzewania w zasobie prywatnym i wysokości dofinansowania w kwocie od 12 do 15 tys. zł, w zależności od wybranego sposobu ogrzewania. Wymagałoby to również zorganizowanie obsługi tak rozbudowanego programu dotacyjnego. Do tych kosztów należy także doliczyć koszt modernizacji zasobu komunalnego.

Olej opałowy jest sporadycznie używanym paliwem, ale zasadnym jest jego wykluczenie. Należy zaznaczyć, że stosowny zakaz może być wprowadzony poprzez uchwałę Sejmiku Województwa Wielkopolskiego. Obecnie obowiązująca od 1 maja 2018 r. uchwała antysmogowa dla miasta Poznania wyklucza spalanie słabej jakości paliw. Zostały one zakazane i dotyczy to węgla brunatnego oraz wszystkich paliw produkowanych z jego użyciem, mułów i flookonzentratów, bardzo drobnych miałów węgla kamiennego oraz mokrego drewna, którego wilgotność przekracza 20%. Wskazano też wprost parametry jakościowe dla węgla kamiennego w postaci minimalnej wartości opałowej wynoszącej 23 MJ/kg, maksymalnej zawartości popiołu wynoszącej 10% i maksymalnej zawartości siarki wynoszącej 0,8 %.